

EFE

Joan Fuster i la seua posteritat

JOAN GARÍ

El 2022 celebrem els 100 anys del naixement de Joan Fuster i el trentè aniversari de la seua mort. Fuster va morir d'un infart i, tal com es va dir de Humphrey Bogart, de 50.000 whiskys. És oportú que l'editorial Comanegra commemori l'efemèride amb l'edició d'aquesta antologia a càrrec d'Antoni Martí Monterde.

El 2022 celebrem els 100 anys del naixement de Joan Fuster i el trentè aniversari de la seua mort. Fuster va morir d'un infart i, tal com es va dir de Humphrey Bogart, de 50.000 whiskys. És oportú que l'editorial Comanegra commemori l'efemèride amb l'edició d'aquesta antologia a càrrec d'Antoni Martí Monterde.

Si hi ha un assagista emblemàtic a la literatura catalana contemporània és precisament Fuster. El gènere ja existia, però l'escriptor de Sueca el va dotar de la seua essència característica, de les formes i la disposició definitives. De llavors ençà, tots en som hereus, els dietaristes, els autors d'assajos a la manera de Montaigne, d'(auto)biografies, d'articles de premsa o de crítica literària. En conservem l'"Informe autobiogràfic" (la primera peça del recull) que va pro-

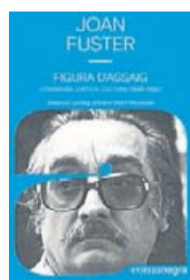

FIGURA D'ASSAIG
JOAN FUSTER
COMANEGRA
486 PÀG. / 24 €

porcionar a Josep Pla perquè aquest l'afusellara sense contemplacions per a bastir un dels més cèlebres dels seus Homenots. Allí explica Fuster que la font original de la seua escriptura va ser Eugeni d'Ors. Va descobrir Xènius en una vella edició del *Glosari* furat [sic] a Lo Rat Penat. Aquells textos enlluernadors li van obrir els ulls. Després de certs temptejos com a poeta (un gran poeta, per cert, a pesar que després abominara dels "versets" de joventut), es va dedi-

car per complet a la literatura d'idees. I d'ací, al Panteó.

El vell gènere fundat per Montaigne va assolir, en mans de l'autor de *Diccionari per a ociosos*, uns graus d'excel·lència inèdits en la nostra cultura. Fuster en va provar amb èxit tots els subgèneres: l'aforisme, l'article de premsa, la divagació erudita, el dietari... *Diari 1952-1960* és precisament una de les claus de volta de l'obra. Una peça monumental que, paradoxalment, establia els contorns de les seues limitacions. Si Ferrater va deixar dit de Pla que "la seua reticència quant a la intimitat és el que li impedeix ser un gran autor a nivell europeu", no sé què pensaria del dietari de Fuster. El *Diari* va ser esporgat de tota "intimitat" amb aquesta taxativa frase: "Dubto que un *escriptor* arribi mai a produir un sol paper que sigui *íntim* de debò".

Un creador indefugible

D'una manera o una altra, però, Fuster es va convertir en un creador i ideòleg indefugible. Els avatars polítics al País Valencià van contribuir a exaltar-ne la figura, que era exactament el contrari del que aspiraven els seus nombrosos enemics polítics. La posteritat, en tot cas, té les seues pròpies lleis. No contribueix al consens *post-mortem* tant el que Antoni Martí anomena "l'articulació antifusteriana del camp editorial i acadèmic a Catalunya" com el fet, una mica patètic, que la memòria del gegant haja sigut monopolitzada al País Valencià per una petita colla d'autoproclamats hereus que en rendibilitzen -reservat el dret d'admissió- la memòria.

Trenta anys després, la figura de l'homenot de Sueca no para de créixer. Com el seu gran amic Josep Pla, va bastir un model literari en perfecta consonància amb el tipus de vida que va triar. Un escriptor *engagée* que, desenganyat de tots els compromisos, va acabar els seus dies en solitari a la casa on va nàixer, la seua torre -el seu mas- particular.

Llegir-lo ara, simplement, és el principal homenatge que li podríem fer. ♦♦

Miri Yu i les vides a la deriva

ANNA CARRERAS AUBETS

A *Tòquio, estació de Ueno*, Miri Yu presenta la història vital d'en Kazu, nascut a Fukushima l'any 1933, el mateix any que l'emperador. L'efecte mirall és immediat: en Kazu no té la sort dels rics, i les tragèdies, tant seves com de la seua família, són el fil conductor del llibre. Fins i tot el tsunami a la seua ciutat natal apareix al final de la novel·la. Premiada amb el National Book Award 2020, la novel·la situa el lector en la profunda bretxa social que escindeix el Japó de la postguerra.

Es tracta d'una novel·la poètica i trista, on en Kazu, un rodamon acabat de morir, viu com a esperit que perdura en el parc Ueno, la seua darrera llar. Viu en una estructu-

ra de cartró amb una lona blava a dalt que ha de desmuntar cada vegada que hi ha un esdeveniment important, com ara durant la visita dels emperadors a galeries o museus de la zona. En Kazu recorda la seua vida i els cruels girs del destí que el van portar a dormir a la intempèrie. Per als vianants del parc, l'home és igual d'invisible que totes les persones sense llar que hi viuen. El concepte és clar: si no existeixo, tampoc puc desaparèixer. En Kazu observa com passa la gent, captant fragments de les converses que escolta però en les quals no participa. El lector té la sensació que és en un banc del parc, formant part dels habitants de Tòquio. La novel·la de Miri Yu recorda *Hachiko, el gos que esperava*. La pregunta que Miri Yu planteja amb molta integritat a *Tòquio, estació de Ueno* és: com a soci-

TÒQUIO,
ESTACIÓ DE
UENO
MIRI YU
QUADRENS CREMA
TRAD. MARINA
BORNAS
144 PÀG. / 14 €

etat, ¿veiem els sensesostre com a persones o com a simples obstacles antiestètics?

En paral·lel a la història de la vida d'en Kazu, a qui seguim de manera no lineal i a còpia de *flash-backs*, també llegim la història del parc Ueno, un espai important de la història del Japó, un altre personatge de la novel·la de Yu, que agombola tant les tradicions culturals com els rituals funeraris budistes. Les escenes finals del llibre, que no és de fantasies tot i que per l'argument ho podria semblar, s'allunyen del realisme i s'endinsen en terrenys més onírics. Hi ha molts monòlegs, alguns de mundans sobre les sardines o les sèpies seques en relació als déficits de vitamina B1 en els gats, i d'altres de massa documentats, com si llegíssim una enciclopèdia, una allau d'informació tediosa sobre la Res-

tauració Meiji, el mateix parc Ueno i les roses o les flors de cirerer. Aquí la novel·la de Yu fa pensar en *Els últims nens de Tòquio*, un llibre de ciència-ficció escrit per Yoko Tawada on la creació d'atmosferes i d'idees supera l'elaboració formal del text.

Tòquio, estació de Ueno és una novel·la social que narra el patiment i la mort d'un home pobre que va haver de deixar casa seva per anar a treballar i va perdre la família i la llar. Els vincles amb la família imperial, que resideix en un regne molt més celestial que en Kazu, representen la gran divisió entre rics i pobres en un Japó que existeix però que no s'evidencia davant dels ulls del món. La novel·la destaca pel seu punt de vista sobre els residents marginats del Japó, on moltes idees convergeixen i se separen com les línies del tren a través de la ciutat. ♦♦